

אבא, תן לי נתינה...

הגאון רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל

סיפור מופלא התרחש בבחור משיבת מיר, שפנה אל ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל [היארצייט חל ביום ראשון י"א במרחשוון] כשבועיים לפני סוף הזמן, וביקש רשות לטוס לביתו שבארה"ב, וזאת לאור מצבו של סבו החולה שהולך ומחמיר. הבחור הדגיש: "אני מאוד קשור לסבי וחפץ לבקרו, ומכיון שממילא נותרו שבועיים בלבד עד סוף הזמן יאפשר לי בבקשה ראש הישיבה להקדים את שובי לבית".

ר' נתן צבי השיבו: "שמירת זמני הלימוד בישיבה היא קודש קדשים, ואף הצורך הגדול של ראיית הסב אינה סיבה לעזוב את הישיבה. ובפרט שהוראת היתר מצד ראש הישיבה לצאת לפני סוף הזמן, עלולה, חלילה, לגרום לבחורים נוספים להורות היתר לעצמם ולעזוב לפני תום הזמן, וקיים חשש לפריצת הסכר, תמשיך להתמיד עד לסוף הזמן, ואולי בזכות זה ישלחו מן השמים רפואה שלימה לסבא", הפטיר ראש הישיבה בחום.

הבחור יצא מבית ראש הישיבה, אך לא חזר לבית המדרש אלא לבית הנתיבות, הוא החליט שאת סבו האהוב הוא חייב לראות, והתקשר לביתו להודיע שבעוד כחצי יממה הוא ינחת באמריקה. המטוס נחת, וכשיצא מיוחדענו מיהר להדליק את המכשיר הנייד שברשותו, והנה... הוא מגלה שהתקבלו מספר הודעות בתא הקולי. הוא פותח את התא קולי... היו אלו בני המשפחה שביקשו שיחזור אליהם בדחיפות, הבחור התקשר אל אמו והתחלחל לשמע הבשורה המרה: "את סבא כבר לא תזכה לראות", הודיעה האם בצער, "הוא נפטר לבית עולמו לפני מספר שעות, חיפשתי אותך בדחיפות מכיון שסבא ביקש להיטמן בירושלים, ואתה נכדו חביבו, שזוכה ללמוד בעיר הקודש, תצטרך לדאוג לסדרי ההלוויה והקבורה".

הבחור, שרק לפני מספר דקות נחת לאחר טיסה ממושכת, כעת צריך לעלות שוב למטוס לכיוון הנגדי בחזרה לארץ ישראל, וכך, כשהוא עולה לטיסה חזרה סדרו לו במהירות, התיישב על מקומו ובכל מהלך הטיסה ניצבה מולו דמותו של ראש הישיבה שליטף את ידו בחום, תוך כדי שהסביר לו כמה חשוב לשמור על גדרי שמירת הסדרים, וליבו נקפו על שלא ציית להוראתו.

הלוויית הסב יצאה כשמעט מלווים משתתפים בה, והנה לפתע התרגשות רבה אחזה באנשים, כאשר ראו את דמותו של ראש ממלכת התורה, ר' נתן צבי פינקל, מגיע להשתתף בהלוויה. על אף ייסוריו הקשים ואפיסת כוחותיו, יצא רבי נתן צבי ללוות את הנפטר עד לתום ההלוויה והקבורה.

לאחר סתימת הגולל, פונה ראש הישיבה אל תלמידו ומבקש לומר לו דבר מה. כמובן שפחד ורעדה אחזו בתלמיד ורגשי בושה תקפוהו... והנה ר' נתן צבי, אביהם של אלפי בני הישיבות, שעניו וליבו היו לכל יחיד ויחיד, ניגש ולוחש באוזני תלמידו: "עברה עליך יממה שלימה של טיסות מתישות הלך ושוב, ובוודאי שאתה רעב וחלש מאוד. ביקשתי מבני הבית שיכינו עבורך סעודה דשנה, וכעת אבקש שתבוא עמי לאכול ולנוח". עניו של הבחור לא נותרו יבשות כששמע את בקשת ראש הישיבה. למרות שנסע נגד הוראתו, בליבו הרחום של ראש הישיבה ונפשו הרחבה, טרח להגיע להלוויה, לעודד את תלמידו ולדאוג למצבו.

הבחור סיפר שלכל אורך הנסיעה לבית ראש הישיבה, וגם במהלך הסעודה, לא השמיע רבו ולו מילה אחת של תוכחה או טרפוניה, "אך זו היתה התוכחה המעולה ביותר", אמר הבחור, "לא היה צריך להוסיף אפילו מילה אחת. הנהגתו המופלאה של ר' נתן צבי היתה כספר מוסר חי".

*

בגמרא יש סיפור על קיסר רומאי שדרש מרבי עקיבא להסביר מדוע יש עניים כה רבים בעולמו של הבורא, עולם שאמור להיות מושלם. הייתכן שהבורא הכל-יכול אינו מסוגל לדאוג להם? "מובן שהבורא יכול היה להעלים את העוני, אולם זה לא היה משיג את המטרה", השיב רבי עקיבא. "העניים נמצאים פה למעננו. הם כאן כדי שנוכל לתת".

בורא עולם מוביל אותנו בדרך בה אנו רוצים ללכת. אם אנו מעוניינים לתת, עולם של צרכים ייפתח בפנינו, נתינה מעניקה משמעות גבוהה יותר לחיי האדם. בפעם הבאה שאתם עומדים בתפילה, התפללו להפוך לנותנים. בקשו מהבורא כח וחכמה לעזור לאחרים. הפתחו להזדמנויות חדשות והתפללו לכך שתאמרו "כן" כשהן ידפקו על דלתכם. התפללו להזדמנות כזו, בורא עולם כבר יעניק לכם את כל הציוד המתאים. תודה רבה לנגרין ולא. ברוורמן.

צבי פינקל

לעילוי נשמת
הרב אלטר אהרן יצחק
הרשקוביץ זצ"ל
י"ז בטבת תשע"ו

עלות העלוין לשבת
200 ₪ בלבד
בנק דיסקונט סניף 56
חשבוון 215973
ע"ש: SHCH office
אסמכתא למייל:
Shuly3910@gmail.com

הפצה: אלעד, חדרה, נתניה,
בני ברק, פתח תקווה, רחובות,
מודיעין עילית ואחיסמך

הכרת הטוב, כמנוע לאמונה

הגאון רבי אברהם ארלנגר זצוק"ל

מצינו בסדר התפילות כמה הודאות מתחילת היום כשמתעורר ואומר מודה אני לפניך וכו' שהחזרת לי נשמת י וכו'. וכן במחזיר נשמות, וכן לפיכך אנחנו חייבים להודות לך ולשבחך וכו'. ואח"כ בפסוקי דזמרה הודו ואשרי והללוקה, הרי פינו מלא שירה והודאה, ובהקדמה לקריאת שמע, וקרבתנו לשמך הגדול סלה באמת להודות לך וליחדך באהבה. הרי מבואר גודל המעלה עד שתולה בזה ענין קירוב ה"ת אותנו. ושוב אחרי הבקשות בתפלה בא בברכת מודים, שכולה ברכה והודאה.

ונראה שבאמת יש בענין הזה ב' ענינים, ראשית: שכל עיקר הענין של הכרת הטובה כלפי שמיא הוא גורם גדול וסיבה גדולה לעורר את האדם לעבודת ה"ת, וכמו שהאריך החסיד בחובת הלבבות בשער הבחינה, ואינו מסיח דעתו מענין הכרת הטובה בכל משך ספרו הקדוש. ושמעתי מפי עד ששמע מפי מרן הגרי"ז מבריסק ז"ל שבספר חובות הלבבות כל תיבה ותיבה מלאה בחכמה, בלב, ובקדושה.

ועוד יש בזה מעלה מצד עצמו במדרגות של אמונה וידיעת ה', וכמו באמונה יש וידעת היום והשבות אל לבבך, הינו נוסף לידיעה התבוננות והכרה ענין השבה אל הלב, וכמו שנמנה שם בשע"ת (ג' י"ז) מעלת התבונן בגדולת ה', כמו כן מעלה זו של זכרון חסדיו והתבונן בהם שזו מעלה בהכרתו ודבקותו והכנתו כלפי הקב"ה, בהרגשת קרבתו יתברך.

ומצינו אחרי שירת הים אמרו ה' ימלוך לעולם ועד, שהכרת הטובה מביאה לקבלת עול מלכות שמים, ובקריאת שמע מזכירין יציאת מצרים אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלוקים, כי ביסוד הכרה זו ראוי שיבא האדם לקבלת אלוקותו.

ובתפלת שמונה עשרה ברכת הודאה אינה אלא ההודאה עצמה אחרי שעומד לפני המלך ושטח לפניו בקשתו, הרי מתקשר עוד ע"י ברכה זו, ומביע שורש הכרתו בטובתו בעומק נפשו, הטוב שמך ולך נאה להודות.

ומבואר ברמב"ם (תפלה פ"א ה"ב) בעיקר הגדרת צורת מצות תפלה, חיוב מצוה זו כך הוא, שיהא אדם מתחנן ומתפלל בכל יום ומגיד שבחו של הקב"ה, ואח"כ שואל צרכיו שהוא צריך להם בבקשה ובתחנה ואח"כ נותן שבח והודיה לה' על הטובה שהשפיע עליו כל אחד לפי כוחו, עכ"ל. הגר"א ארלנגר זצוק"ל נלקח מאיתנו השבוע בחמישי לחודש מר חשוון תשפ"ב.

לא להשאיר את הבורא בבית כנסת

הרב ישראל מאיר שושן שליט"א

בשולחן ערוך אורח חיים מובא מיד בסעיף הראשון, כיצד צריך היהודי לחיות. אומר הרמ"א: "שיותי ד' לנגדי תמיד. הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלוקים. כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו הוא לבדו בביתו כשישיבתו ותנועותיו ועסקיו הוא לפני מלך גדול". כשאדם יושב מול מלך גדול, כל תנועה וכל דיבור שלו מחושב מראש, אך כאשר אדם נמצא בביתו, לא ליד מלך, הוא מתנהג באופן משוחרר יותר - יהודי צריך לחיות 24 שעות עם בורא עולם ממולו.

מבאר שם הגאון מוילנא: "מעלות הצדיקים שהולכים לפני אלוקים" - כמו שכתוב "איש צדיק

תמים את האלוקים התהלך נח". נח שם תמיד את האלוקים במרכז חייו. וכן בחנוך: "יתהלך חנוך את האלוקים" - חנוך היה חי עם בורא עולם. וכאמור באבות הקדושים "אשר התהלכו אבותי לפניו". ומסיים הגאון מוילנא: "וזהו כל מעלת הצדיקים!" - חיים עם בורא העולם.

רבי אלעזר צדוק טורצ'ין זצ"ל היה יהודי חשוב וצדיק שניהל את חיידר "תשב"ר" בבני ברק. הוא חיבר את הספר "שונה הלכות" בחברותא יחד עם מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א יבדלח"א.

בהיותו בחור למד בישיבת חברון, והיה מקורב מאוד לחזון איש. יום אחד הוא הגיע לחזון איש לדבר בלימוד כדרכו. כאשר נכנס לביתו של גדול הדור, אמר לו החזון איש: "לייזר, לייזר, אתה באמת חושב שאת הכיפה זורקים בפעם אחת? זהו תהליך איטי מאוד, שרק בסופו מורידים את הכיפה מן הראש". נבהל רבי אליעזר: האם הרב חושד בו שהוא הולך בדרכים עקלקלות, חלילה? אך אומץ לשאול אותו לכוונת דבריו לא היה לו.

שבור ומדוכדך יצא מביתו של הרב, כשמוחו עסוק כל הזמן בשאלה: "מה רוצה ממני החזון איש? למה ירמזון מילותיו?" ארבע שעות לקחה לו הדרך מבני ברק לירושלים, דרך תל אביב, וכל אותו הזמן הוא הוגה בדבריו של גדול הדור...

כאשר שב לישיבה שאל אותו אחד החברים: "לייזר, למה נפלו פניך?" הבחור פרץ בבכי וסיפר לו את דבר המעשה. תמה החבר ושאל: "אם כך, מדוע מיהרת לצאת מביתו, למה לא שאלת את החזון איש לכוונת דבריו? שמע לדברי, שוב לביתו של הרב ובקש ממנו שיסביר לך ברורות למה ירמזון מילותיו..."

התיישבו הדברים על ליבו של לייזר הבחור, והוא שב לאחוריו ונסע שוב ארבע שעות עד לבני ברק. הוא שב ונכנס לביתו של גדול הדור. כשראהו החזון איש אורו עיניו ואמר לו: "לייזרקה, לאן ברכת? רציתי לומר לך דבר מה ונעלמת..." "במר ליבו שב הבחור ופרץ בבכי מחודש: "אינני מבין מה הרב רוצה ממני?" גמגם מתוך הבכי.

"חלילה", מיהר החזון איש להרגיעו, "לא חשדתי בך לרגע, אני הרי מכיר אותך ויודע כי אתה צדיק וישר. רציתי להסביר לך דבר מה. כיצד נראה יהודי טוב? מתפלל בבית הכנסת שחרית, תפילת שמונה עשרה בכוונה, לאחר התפילה מגלגל היהודי את התפילין, ניגש לפרוכת ומנשק אותה, ושופך שיח לפני בורא עולם, מוסיף פרק תהילים שיזכה לסייעתא דשמיא בעבודה ובמהלך היום כולו. לפני צאתו מבית הכנסת הוא שב ומנשק את הפרוכת, וכביכול נפרד מרבש"ע ש'נשאר' בבית הכנסת עד לתפילת מנחה. הוא פונה לעסקיו, מדבר ומתנהג כמו סוחר, ואת הקב"ה ישוב לפגוש בצהרים בתפילת מנחה. מגיעה שעת מנחה, ושוב, הוא מתפלל מכל הלב, אך משאיר את הקב"ה בבית הכנסת עד תפילת ערבית, וחוזר חלילה".

ממשיך החזון איש בלהט: "זוהי אינה הדרך הנכונה בעבודת השם, יהודי חייב לקחת איתו את הרבוננו של עולם עמו לכל מקום!"

"כאשר הוא יוצא מבית הכנסת, נניח שהוא פונה לקנות נעליים. הוא מחפש נעל טובה, שתתאים למידת רגלו, שתהיה סחורה טובה. זמן רב יכול ללכת לאיבוד בחיפוש אחר הנעל המתאימה והמחיר הנח, יש צורך בסייעתא דשמיא. הוא נעצר ופונה בשפתו לריבוננו של עולם, ומדבר איתו כדבר בן לפני אביו, הוא הרי הלך איתו לקנות את

הנעליים. "אנא, רבש"ע, עזור לי, שאמצא במהירות נעל מתאימה, שהסחורה תהיה טובה והמחיר יהיה סביר, שהמוכר לא ירמה אותי וכו'..."

יהודי חייב להרגיל את עצמו לפנות לקונו בכל שעה משעות היממה ולא רק בזמן התפילות. אדם שחלילה, "משאיר" את הקב"ה רק לזמן התפילות, הוא חי ועובד את ה' כמצות אנשים מלומדה, הוא זה

תְּרַגּוּל האמונה

הרב מרדכי רוט שליט"א

אמונה אמיתית וחזקה בבורא עולם יכולה להעניק כוחות נפשיים לעבור משברים ומאורעות בחיים מבלי שנישבר ונתרסק. מהי אמונה שמשפיעה על האופי שלנו? אמונה, היא התנהגות האדם כפי שהוא חושב, מרגיש ולמד על עצמו. לדוגמה: אדם שבילדותו אמרו לו שאינו אדם טוב - יאמין לכך, זו תהיה אמונתו ולפיה יתנהג בחייו. אמונה אמיתית נמדדת לפי רמת ההתנהגות והמעשים של האדם. ברמב"ם כתובים שלושה עשר עיקרי האמונה שכל יהודי חייב להאמין בהם. נביא מספר עיקרים: אני מאמין באמונה שלמה שהבורא יתברך שמו הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים.

אני מאמין באמונה שלמה שהבורא יתברך שמו הוא יחיד ואין יחידות כמוהו בשום פנים, והוא לבדו אלוהינו, היה הווה ויהיה. אני מאמין באמונה שלמה שהבורא יתברך שמו לו לבדו ראוי להתפלל ואין ראוי להתפלל לזולתו. אני מאמין באמונה שלמה שהבורא יתברך שמו יודע כל מעשה בני אדם וכל מחשבותיהם. ההוכחה לכך שאתה מאמין כי הבורא עשה, עושה ויעשה את כל המעשים - היא במעשים שלנו, ברגשות שלנו ובמחשבות שלנו.

אחד הדברים שגורמים להפרעות הנפשיות, הוא מאורעות החיים, לדוגמה: מוות, מחלות וכדומה. מוות של אדם קרוב הוא דבר עצוב, וחז"ל אף נתנו פרק זמן של שבעה ימים להתאבל על כך. במקרה זה, לדוגמה, אמונה אמיתית יכולה לעזור לאדם להתמודד עם מאורע קשה כזה. פה מגיע מבחן האמונה, האם אנחנו מאמינים באמת או לא. אם האדם מאמין באמת שבורא כל העולמות הוא אחראי לכל, שהכל לטובה ושהכול בהשגחה פרטית, ושאישי אינו יכול לעשות דבר בעולם מלבד הבורא - האדם אמור להתחזק ולהמשיך הלאה בחיים, למרות הקושי, כי הוא מאמין שהבורא יתברך אחראי על כל מה שקורה, ואם הוא ממשיך להישבר, סימן שעליו להתחזק באמונה.

אחד הדברים ששוברים את האדם בחיים הוא שבירת האגו שלו. הוא שואל את עצמו: למה לא יכולתי או עשיתי כך וכך, למה החיים שלי כך, וכדומה.

אם אדם מאמין שהבורא עושה הכל - הוא לא נשבר, כי הוא יודע שהשם עושה הכל ולא הוא. ואם לא הצליח - הבורא החליט זאת, לכן אין סיבה להישבר. אם אדם מאמין שאישי אינו יכול לעשות לו דבר רע אם השם יתברך לא ירצה, והוא חי ומרגיש זאת - נפשו חסינה בפני מאורעות החיים הקשים - אמונה אמיתית היא, כאשר אדם מרגיש וחי לפי האמונה שלו.

יש תפילה שחיבר בעל ה"אור לשמים" מאפטא, ובעל ה"תפארת שלמה" אמר שכדאי לומר אותה ערב ובוקר, משום שהיא סגולה להצלחה ולפרנסה.

"ריבון העולמים, ידעתי כי הנני בידך לבד כחומר ביד היוצר, ואם גם אתאמץ בעצות ובתחבולות, וכל יושבי תבל יעמדו לימני להושיעני ולמוך נפשי, מבלעדי עזך ועזרתך אין עזרה וישועה."

התפילה הזו מסמלת את האדם הרגיל, שרוצה שליטה בחייו, וגם את ההיפך המוחלט ממנה - את ההישענות הטוטאלית על בורא עולם. כחומר ביד היוצר, האדם מרגיש כל הזמן צורך בשליטה על מה שקורה בחייו, וכאשר הוא מרגיש חוסר שליטה, הוא נשבר.

אם אדם יודע ומרגיש שיש אלוקים, שהוא שולט על חייו ואחראי עליו, ושאינו לו שליטה בחייו - הוא נותר רגוע ושליט. כל הכעסים, העצבות, הגאווה ושאר המידות הרעות - נובעים מתחושת השליטה של האדם, ואם אינו משיג מה שרצה - הוא נשבר וכועס.

אם הוא יודע שאין לו שליטה על חייו, הוא נכנע לבורא, לא מתוך ייאוש ושברון, אלא מתוך ידיעה שזו מציאות החיים. הוא יכול כמוכח להתפלל להשם יתברך ולעשות השתדלות, אך השליטה נשארת בידי בורא עולם.

באופן זה, האדם יכול לשלוט ברגשותיו, כגון שמחה, כעס וגאווה, על ידי האמונה. אם יודע שאישי אינו יכול להציק לו ולפגוע בו ושהכל מהשם יתברך, הוא שולט ברגשותיו. בלשון חסידות - המוח שולט על הלב.

מהות הביטחון - מנוחת הנפש

הגאון רבי זמיר כהן שליט"א

אדם החסר ביטחון בה', חייו אינם חיים, שהרי גם אם עשיר ובריא הוא כעת וטוב לו בכלל, אינו יודע מה יהיה מחר ובלבו פנימה מקנן תמיד הפחד שמא יתרחש הנורא מכל, אולם הזוכה לקנות לעצמו את מידת הביטחון, מלבד שחי הוא על פי האמת, גם חייו שלווים ומאושרים.

שהרי לאחר שעושה את ההשתדלות הסבירה המוטלת עליו, יודע הוא שיש מי שדואג לו ומסדר את המהלכים היוצאים ממעשה ההשתדלות באופן שהתוצאה תהיה על פי המסלול הטוב ביותר עבורו. שהרי בעל ההשגחה העליונה הזו, הוא מי שאינו מוגבל ביכולותיו, ורואה את העתיד, ויודע בחכמה שהיא מעבר לתפיסת בן-אנוש מה באמת טוב לו לאדם בהווה ולטווח הארוך. ומתוך כך רגוע הוא הבוטח בה, וחי בשלווה. וכלשון ספר "חובות הלבבות": "מהות הביטחון היא מנוחת נפש הבוטח, שיהיה לבו סמוך על מי שבטח עליו, שיעשה הטוב והנכון לו".

ובזה יודגש כי המבקש לקנות לעצמו בקניין נפשי גמור את מידת הביטחון, לא יוכל לקנותה לעצמו כראוי אם פגום הוא באמונתו. שכן מידת הביטחון היא בבחינת הקומה השניה הנבנית על קומת ידיעת מציאות האלהים. שהרי רק היודע שיש בורא לעולם, יכול לבטוח בו ולחיות בשלווה.

אמנם ישנה חובת השתדלות המוטלת על האדם, לעשות במידה סבירה את הנדרש, כדי להשיג את מבוקשו. וזה דבר שבא על המין האנושי בקללה שבאה לאחר חטאו של אדם הראשון. ככתוב: "בְּיַעַת אֶפְיָה תֹאכַל לֶחֶם". ונכללו בזה כל צרכי האדם, שבלי השתדלותו, לא ישיגם בדרך כלל. אבל לפני החטא היו כל צרכי האדם מגיעים אליו מאליהם והאדמה הייתה מצמיחה מאליה חיטה הראויה לאכילה ככיר לחם, מבלי שיצטרך לעבוד כלל. ורק לאחר

החטא קיבלה האדמה הוראה שללא עמלו של האדם לא תוציא אלא רק קוצים ודרדרים. אבל חיטה וכל צרכי הפרנסה יצמחו ויגיעו רק לאחר עמל כפיים. ככתוב: "וְלֹאֲדָם אָמַר: כִּי שְׂמַעְתָּ לְקוֹל אֲשֶׁרְךָ וְתֹאכַל מִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוּרְךָ, בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה פֶלֶם יְמֵי חַיֶּיךָ, וְקוֹץ וְדַרְדַּר תַּצְמִיחַ לָךְ".

וכמה מוטל על האדם להשתדל לפרנסתו? על פי מידת ההשתדלות האמורה להביאו לפרנסה סבירה. כלומר, אם לאחר מאמצים סבירים רואה הוא כי כל השערים נעולים ואינו מצליח להתפרנס כשאיפתו, יידע כי מצבו הנוכחי לטובתו הוא. ולא ייכנס לעצבות או לייאוש חלילה. אלא יבטח בבוראו שבדאי עושה לו את הטוב ביותר בעבורו, וינסה מפעם לפעם לבצע שוב השתדלות לשיפור מצבו, שהרי אולי הייתה זו גזירה זמנית לטובתו שיחיה בדוחק לכפרת עוונות או לעוררו להתחזק בעניין כל שהוא, ועתה שהמטרה הושגה נדרשת שוב השתדלותו להתרומם במצבו הכלכלי.

ומאידך, אם עסקים חובקי עולם לפניו, והוא אדם כשרוני אשר בידו להשיג ממון רב - אם רק יתמסר לעסקים. או שמסוגל הוא לעבוד בכמה משרות ולהשתכר שכר כפול ומשולש מהנדרש לו לכלכלת בני ביתו, עליו לחזק את עצמו במידת הביטחון ולעבוד רק לפי מידת ההשתדלות האמורה להביאו לפרנסה סבירה. ואת שאר זמנו יקדיש לבניית עולמו הרוחני באמצעות לימוד תורה, תפילה ביישוב הדעת, חסד עם רעייתו באמצעות אוזן קשבת ועזרה בענייני הבית, השקעה בחינוך ילדיו, קיום מצוות בשלמות כראוי, וחסד כללי עם כל מי שבידו לסייעו. ויבטח בבוראו שאם גזר עליו בראש השנה שיהיה עשיר, בודאי דרכים רבות לו כיצד לעשותו עשיר מבלי שייצטרך להתאמץ מעבר להשתדלות הנדרשת ממנו משום קללת "בְּיַעַת אֲפִיךָ תֹאכַל לֶחֶם".

הנה לשונו הנפלאה של ספר "חובות הלבבות" בהגדרת הדברים: "אופני יושר הביטחון בהם [בענייני פרנסה] על האלהים, שיתעסק במה שזימן לו הבורא מהם לצורך סיפוקו ומזונו, ולהגיע [כלומר, במידה כזו שיוכל להגיע] אל מה שיש בו די מן העולם. ואם יגזור לו הבורא בתוספת על זה, תבואהו מבלי טורח ויגיעה". ובהמשך הוא מוסיף שעל בעל הביטחון לחזק את עצמו בהתבוננות, שאם לא גזר עליו הבורא שיתעשר - "גם אם היו משתדלים כל אשר בשמים ובארץ להוסיף לו, לא היו יכולים בשום פנים ולא בשום סיבה [כלומר, גם לא בכל דרך]". ומזה יש ללמוד לכל תחומי החיים בהם נדרשת מידת הביטחון. יעשה הוא את ההשתדלות הסבירה באותו תחום, ויבטח באלהים שיעשה את הטוב בעבורו.

שכן אדם המפריז בהשתדלותו ומתאמץ בהגזמה כדי להשיג את מבוקשו, לא רק שאינו מועיל, אלא אף מזיק לעצמו. וכלשון "חובות הלבבות": "שאם אינו בוטח באלהים, בוטח בזולתו. ומי שבוטח בזולתו, מסיר האלהים השגחתו מעליו, ומניח אותו ביד מי שבטח עליו".

ונסיים במילותיו המיוחדות של רבנו בחיי בסוף שער הביטחון שבספרו "חובות הלבבות": "האלהים

ישימנו מן הבוטחים עליו - הנמסרים לדינו בנראה ובנסתר - ברחמיו, אמן".

פסיעה קטנה, אמונה גדולה

הרב לוי גרוסברד שליט"א

התורה מתארת "ותרד בת פרעה לרחוץ על היאר וגו' ותרא את התבה בתוך הסוף ותשלח את אמתה ותקחה" ומסופר על הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל ראש ישיבת חכמי לובלין [שהיא רציית חל השבוע - ה' מרחשוון תרצ"ד], שכאשר נתכנסו פעם בלובלין כמה מראשי הקהילות עם רבני העיר ודנו בענין חשוב שהיה בו משום הצלת נפשות רבות מישראל, והיו ביניהם כאלו שאמרו ענין זה שאנו דנים בו עתה הוא כבד מאתנו ולכן לא נוכל לבצע ובכוחותינו הדלים והצנועים, התערב הרב ואמר בהתרגשות רבותינו דרשו כידוע את הכתוב אצל בתיה "ותשלח את אמתה את ידה" ועוד אמרו כי אע"פ שידה של בת פרעה קצרה היתה מלהגיע אל התיבה באורח טבעי נעשה לה נס וידה נתארכה אמות הרבה עד שהגיעה אל התיבה והצילה את משה.

והנה יש מקום לשאול כאן מה היתה סבורה בת פרעה בשעה שהושיטה את ידה אל התיבה המרוחקת ממנה מרחק רב הלא משמע שלא נתארכה ידה, אלא אחר שהושיטה אותה לעברו של משה, אלא המשיך רבי מאיר שפירא ואמר מפרשה זו עלינו ללמוד מוסר השכל והוא שלעולם על האדם לחתור אל המטרה הנכספת מתוך אמונה וביטחון בהקב"ה ואפילו נראית לו המטרה רחוקה מכדי הישג ידו באורח טבעי אסור לו להתייאש ולהשאר במצב של אזלת יד וחוסר אונים, ולפיכך אף אנו מורי ורבותי סיים רבי מאיר את הדברים החוצבים, עשה נעשה למען המטרה הקדושה שלפנינו בכל כוחנו ומאודנו ואם נרצה ונעשה את כל מה שבכוחנו לעשות לבסוף בעזר ה' גם נצליח.

פעמים רבות שמעתי ממרן הרב שך זצ"ל שלא יעשה האדם כל חשבונות, עליו לעשות רק מה שמוטל עליו גם אם נראה לו שאינו יכול להשלים פעולתו, ואז יצליח הקב"ה בידו אפילו מעל הטבע כמו אצל בתיה בת פרעה.

על מרים הנביאה כתבה התורה "ותתצב אחותו מרוחק לדעה מה יעשה לו" ובשכר זה זכתה ל"זהעם לא נסע עד האסף מרים", זה הכבוד חלק לה המקום בשביל שעה אחת שנתעכבה למשה רבינו כשהושלך ליאור.

ולכאורה, האם אין זו תכונה טבעית של אחות גדולה להשגיח על אח תינוק בן ג' חודשים לראות האם יקחו אותו, יאכילו אותו, הרי בודאי שהיא תחפש מינקת עבורו או שהיא תדאג למינקת, מה הזכות והמעלה הגדולה שהיה במעשה הזה שמגיע על זה שכר כה גדול, גם בזאת ממשיכה התורה ללמדנו מעשה קטן אבל תוצאות עצומות ההצלה של משה רבינו שלא ימות ברעב כשהוא תינוק זו למעשה הצלת כלל ישראל, כיון שהקב"ה אמר למשה רבינו אם אין אתה גואל לא יהיו נגאלים, ללמדנו לא לזלזל בקטנות החובה המוטלת על האדם לעשות אינה נמדדת בגודל או בכמות, כל פעולה קטנה ככל שתהיה אם זה מה שחייבים לעשות באותו הרגע שכרה ותוצאותיה הם ללא קץ ותכלית.

מזלא טבא וגדא יאה קמיה
הרב גרשון הלוי גולדשמידט שליט"א

מרחיב גבולות האמונה באלעד
לרגל הולדת הנכד

יזכו אביו ואמו לגדלו ולחנכו לתורה, לחופה ולמעשים טובים
ולרוות ממנו ומשאר יוצ"ח שפע נחת לתפארת המשפחה כולה.